

Fatiha ile Bařla

Nureddin Yıldız'ın 14.06.2020 tarihli (400.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلَی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِیْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Fatiha suresi, her gün -hiç değilse onlarca defa- okuduğumuz, kitabımız Kur'an-ı Kerim'in başlangıcında yer alan bir suredir.

Allah Teâlâ Hicr suresinde, müşriklerin Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme baskı uygulayacaklarını, onunla alay ederek bunaltacaklarını ve daralmış bir göğüsle yaşamaya mecbur edeceklerini haber vermeden ve peygamberliğin büyük dava olarak bütün dünyanın sorunlarını sırtlamak manasına geleceğini söylemeden önce şöyle buyurmaktadır:

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَنَآئِنِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

“Ey Peygamber, biz sana yedi ayetlik bir sure ve bir de büyük Kur'an'ı verdik.”

*

Namaz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin kıldığı namaz ve biz de onu kılıyoruz.

Haccın da aynısını yapıyoruz.

O tesbih etmişti, biz de tesbih ve zikir ile cennete girmek istiyoruz.

Allah ona sabretmesini buyurmuştu, biz de hayatın sabırsız olmayacağını biliyor ve sabrediyoruz.

Göğsünün daraldığı, müşriklerin onunla alay ettiği durumlara karşı Fatiha suresinin verildiği buyrulmuştu; öyleyse nasıl olur da elinde Fatiha suresi bulunmasına rağmen dertlerin delirttiği Müslümanlar olabiliriz? Fatiha suresini bildiği hâlde cinnet geçirmek bir Müslüman için nasıl mümkün olabilir?

Fatiha suresi Kur'an'ın, Kur'an da yüz dört kitabın özetidir. Allah'ın kullarından ne istediğinin beyanı Fatiha suresindedir. Dolayısıyla Fatiha gibi bir şifa kaynağı daha yoktur. Şayet ölü birinin dışarıdan müdahaleyle mezardan kalkabilmesi mümkün olsaydı Fatiha bunu yapabilirdi. Böyle bir suredir o. 7 ayet, 25 kelime ve 123 harften oluşuyor. Hiç namaz kılmayanlar da bu sureyi bilebiliyor, çok küçük yaşlardan itibaren herkesin ezberine giriyor.

Resûlullah aleyhisselam bir keresinde ashabından birini kolundan tutmuş ve “*Şu mescitten çıkmadan sana Allah'ın indirdiği en büyük ayetleri söyleyeyim mi?*” buyurmuş, bunların Fatiha suresi olduğunu haber vermiştir.

Fatiha suresinin bu konumuna karşın bizim onun büyüklüğünden habersiz oluşumuzun temel sebebi biraz da ilk ezberlediğimiz sure olmasıdır. Bir hastayı 'okuması' için çağrılan hoca, evrilmiş çevrilmiş cümleler ve oradakilerin bilmediği kelimelerle örülüp el hareketleriyle desteklenen ifadeler yerine hastaya Fatiha suresini okusa “Bunu mu okuyacaktın!” tepkisini mutlaka duyar. Hâlbuki Resûlullah Efendimiz bunlardan daha büyük ayetin olmadığını söylüyor. Fatiha suresi gibi bir silahımız, ruhumuza enerji verecek hayat kaynağımız, hafızalarımızda olduğu hâlde kendimizi yoksun hissetmemiz bu çelişkiyi yaşayacak anlayışsızlığımızdan ileri gelmektedir.

Fatiha suresini okuyamayacak durumda olmak bu dünyada başımıza gelebilecek en büyük belalardan biridir. Bildiğimiz hâlde okuyamamak ise bela üstüne beladır. Fatiha'yı bilmiyor olmak belki bir yönüyle vaziyete dair özür içerebilirdi ama biliyor olup nasiplenememek ve şifreler ağızında olmasına rağmen kullanamamak gibi bela olmaz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Rabbimiz Allah, Peygamber aleyhissalatu vesselam Efendimiz'e Fatiha suresini verdiğini buyururken Kur'an'ın ruhu olan bu ayetleri, müşriklerin ardı arkası kesilmeyen baskılarına karşı bir rahatlık olarak göstermektedir. Öyleyse şirkin ve şeytanın diğer bütün kötülüklerinin zararlarına karşı bir zırhtır bu sure.

Ancak "Okuya okuya bunu mu okuyacaktın!" diyen bir bakışla gördükten sonra söz de biter yapılacaklar da. İnsan onlarca kilo gelen bir çelik kapıyı herhangi bir gramajı bile olmayan parmak iziyle açabiliyor, bunu biliyor ve şüphe etmiyor. Fatiha suresinin gökleri insanın ayağına indirebileceğinden şüphe etmek veya etmemek de işte bu nedenle bir iman meselesidir. Allah Teâlâ, kâfirlerin eziyetleri karşısında sarılıp güç bulması için peygamberine Fatiha suresini indirdiğini haber veriyor, bu sure peygambere yetiyor. Ama sana yetmiyor. Öyleyse bu noktada imanla ilgili bir temel mesele var demektir.

*

Allah'a iman ettiğimiz gibi onun kitaplarına da iman eden müminleriz. O kitapların sonuncusu Kur'an'dır ve Resûlullah aleyhissalam da Kur'an'ın ruhunun Fatiha olduğunu buyurmaktadır. Fatiha'yı böyle yüksek bir yerde tarif etmek mesela Yasin suresinin değersiz olabileceğini söylemek manasına gelmez; çünkü insanın kalbinin çok değerli olduğunu söylemek ciğerinin gereksizliği anlamına gelmez. Böyle bir değerlendirme çabası Kur'an'ı matematiksel değerler üzerinden tartmaktır ki sonrası imanı da aynı usul ile tartma yanlışına ve ardından imansızlığa kapı aralar.

Fatiha suresi, doğduktan biraz sonraki yaşlardan başlayıp en ihtiyar olanlara kadar herkesin bildiği ve bütün Müslümanlar'ın dilinde olan ayetlerdir. Cenazede, yürürken, yemekten sonra, tören bitiminde, vaazdan sonra... okunmasa namazın kabul olmayacağı şekilde onlarca kez her gün... her vesileyle ve son derece yaygın okunur. Fakat insan altmış senelik ömrü boyunca bir şeyi günde defalarca tekrar edip onun ne işe yaradığını bilmezse ağlanacak hâldedir.

Bize kalsa Fatiha gibi 'zaten bildiğimiz' bir sure üzerinde oturup öğrenmeye ve tefekkür etmeye değer bir şeyler bulamadığımızı söyleyebilirdik. Hâlbuki anlamak uğrunda bir ömür harcasak yine tam anlaşılmasının hakkını veremeyeceğimizi itiraf etmedikçe onu ne ölümlere okuduğumuzdan ne hastaların şifası için okunmasından ve ne de okuyunca kendi hayatımızda etkilerini görmekten ümitli olabiliriz. Allah'a iman ettiğimiz gibi kitaplarına, en son kitabı olan Kur'an'a iman edişimiz, hadis-i şerifin "Kur'an'ın ruhu" olarak tarif ettiği bu sureye olan imanımızda belirginleşmelidir.

Çok iyi bildiğimiz, zaten ezberimizde ve tamamen zihnimizde olduğunu sandığımız Fatiha suresini esasen pek de hazmedemediğimiz gerçeğiyle karşı karşıyayız. Çünkü Fatiha'yı iyi biliyor olsaydık rızık endişesi taşıyan, ahiret ve sıratı gözünün önünde tutarak yaşayamayan insanlar olmamız gerekirdi.

Fatiha, evet, namazlarımızda okuduğumuz ve ölümlere sevap göndermek maksadıyla okunan bir suredir. Okuyabilen bir ağız bulmak şartıyla ağır hastaya okunduğunda şifaya vesile olur. Zikir ve tesbih için de okunur. Kur'an okumuş olmak için okunur. Merdivenleri inerken okunur. Sinirlenen biri sigara yakıp rahatlıyor olabilir ama biz müminler Fatiha suresini okur ve sinirlerimizi gevşetiriz. Ne abdestli olmak ne de cünüp olmamak şartı vardır. Sayılamayacak kadar fazla sebeple okunabilir Fatiha. Bu sure, ağızımızın Allah ile buluşma şifresidir. Çatlayasıya baskı gören ruhlarımızın rahatlama sırrıdır.

Ama bunca kıymetine rağmen yukarıdaki örneğimizi tekrar ediyorum: Ne yazık ki gözümüzde Fatiha'nın ne durumda olduğunu anlamak için bir dua meclisinde veya dua edilmesi istenen zamanlarda Fatiha'yı okuyarak insanların tepkilerini gözlemleyebiliriz. Bunun 'yeterli olmadığı' düşüncesi genel geçer biçimde zihinlerde.

Fatiha suresini yanlış biliyor, eksik anlıyor olmaktan istiğfar etmeliyiz. Anneler ateşlenen çocuklarını doktora götürme önlemi aldıkları gibi sabırsızlıktan çatlammayı da bilmeli, hem kendilerine hem çocuklarına Fatiha okuyarak rahatlama seçmelidirler. İhlas'ı, Felak ve Nas surelerini okuyarak rahatlamalıdır. Böyle yapabildiğimizde hastalık bizden kaçır, biz ondan kaçmayız.

Teselli olarak Fatiha suresi verilen peygamberin ümmeti olmuş mümin kardeşlerim,

Tevhid dediğimiz, Allah'ı bir olarak tanıma ifadesiyle ilgili her şeyin anahtarı da yine Fatiha'dadır. Allah'ın cennet vaadi, cehennem tehdidi, emrettikleri ve yasakladıkları, geçmiş ümmetlerin nasıl mahvolup battıklarına dair anlatılanların tamamının özeti Fatiha'dadır. Bu sureye bir ansiklopedi genişliğindedir desek kıymetini düşürmüş bile olabiliriz. Bütün bu meseleler ve daha fazlası sadece yedi ayete nasıl sığabiliyor sorusunun cevabı ise "İşte Kur'an budur" ifadesiyle karşılanabilir. İnsanın hayatı iki satır bile olmayan formüllerle özetlenebiliyor bilgisayar sayesinde ve bu zor olmuyor da Allah Teâlâ yedi ayetle kâinatın, ahiretin sırlarını özetlemişse onun için bu çok mudur, zor olabilir mi hiç?

Her şey ne kadar ve nasıl iman taşıdığımız noktasına bağlanıyor. Ölülerimize rahmet vesilesi olduğuna ve hayrın kapılarını açabileceğine iman etmek gerekiyor Fatiha'nın. Duanın en güzeli, tesirlisi ve kapsamlısı Fatiha suresidir diye de biliriz ve bu sebeptendir ki bitirir bitirmez 'âmîn' (kabul buyur Rabbim) deriz. Yani bu yedi ayeti okurken büyük dualar etmişizdir. O sebeple aslında Fatiha'nın bir parçası olmayan bu ifadeyi söyleyerek Rabbimizden az önce ettiğimiz duaları kabul buyurmasını rica ederiz.

Bu mübarek surenin içeriğine bakalım. Evvela kulluğumuzu Allah'a bağlayan besmele ile başlar. İyi diye gördüğümüz ne varsa besmeleyle başlayan müminleriz biz. Bir ebe, anne karnından çıkmakta olan çocuğu çekip alırken besmeleyle işini yapar ve daha o yavru hayata başlamadan besmeleyle tanışmış olur. Çocuğunun mamasını hazırlayan anne de besmele çekince o çocuğa ömür boyu yetip ahirete kadar taşınacak bir bereket kapısı aralar.

Besmeleyle sureye giren Fatiha da bize bu bereketi açmaktadır; öncelikle Rahmân ve Rahîm olan Allah'ı tanıtır, biz bu kelimeler sayesinde Rabbimizin nasıl bir ilah olduğunu anlarız. İnsanın hamd etmeden yaşayamayacağını biliriz. Çetin kıyamet günlerinin Rabbi olan Allah'ı tanırız. Dünyanın onun rahmeti sayesinde ayakta durduğunu anlarız.

Fatiha'yı her okuyuşumuz, "din gününün sahibi" olan Allah'ı zikrederek kıyameti hatırlatır. Din günü ifadesi ile kastedilen, dünyaya İslam'ın hâkim olduğu gün değildir. İnsan ellerini kaldırıp namaza

durduğunda İslam'ın devleti zaten kurulmuş, insanı kiblesine çevirmiş demektir. Din günü hesap günü anlamına gelir ki ahiret demektir. Her namazın her rekâtında ahirete imanımızı tazeleyen bir Fatiha okumaktayız. Lâkin kırk sene boyunca namaz kılmak ama ahirete imanın etkilerini hayatından çıkarıp bankada faizli hesap açtırarak yaşayabilen birinin okuduğunun da Fatiha olduğuna inanmak zordur...

Aynı zamanda Rabbimize verdiğimiz bir sözün de sürekli tekrarlandığı suredir Fatiha. Sadece ona kulluk edip kendimizi başkasına muhtaç hissetmeyeceğimizi söyleriz, bunun sözünü veririz. Zaten kendisi büyük bir sözken bir de bunu namazda söylüyor olmamız dikkate şayandır. Ardından da dua ederek bizi dosdoğru yola hidayet etmesini dileriz. Dilimizde 'hidayete ermemiş' tabiri kâfirler için kullanılır, yani hidayet etmek imana ermek manasındadır. İnsan namaz kılyorken daha büyük bir hidayet nasıl düşünülebilir? En büyük hidayet namaz değil midir? Hâl böyleyken bir daha niye hidayete erdirmesini dileriz Allah'tan? Çünkü namaz kıldığımız din yolunun nimetini üzerimizden hiç kaldırmamasını dilemiş oluruz böyle demekle. Hidayetin gitmemesi, erimemesi, gözümüzün önünden kaçmaması için gayret göstermezsek gün gelir ve onu kaybederiz. Bu yüzden nimetini elimizden almaması için hidayetin devamını dileyerek dua ederiz namazda.

Sonra da nimete nankörlük edip ellerinden kaçırın Yahudiler ve Hıristiyanlar'ın yolu gibi bir yolda olmamak için duamızı devam ettiririz. Hıristiyanlar ve Yahudiler ile bağımız olmadığını söyleriz.

Bu niyazımız her gün, her namaz ve her rekâta tekrarlanır. İman nimetine nankörlük eden veya zıt yönde ilerlediği için elinden alınan kullarla aramıza mesafe koyarız. Bu tamamen iman ve zihniyet konusudur; onların Mescid-i Aksa'ya doğru dönmesi ama bizim Kâbe'ye doğru yönelmemizden önceki bir konudur: Biz Allah'ın verdiği iman nimetine nankörlük edenler (Yahudiler ve Hıristiyanlar) gibi değiliz; bu sebeple namaz kılyor, salih amel işliyoruz.

*

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ı her Fatiha okuyuşumuzla hatırlamamız, merhameti en bol Rabbimize sığınacağımızın bilincinde olduğumuzu hatırlamaktır. Aynı zamanda merhametli bir insan olmayı da kendimize her gün aşıyoruz demektir. Sığındığımızda onun rahmetine sığınmamız, dersimizi de onun merhametinden çıkarabilmemiz gerekir. Önümüze fırsatı geldiğinde merhamet gösterebilmemiz böyle bir bakışın doğal sonucudur. Aksi takdirde çelişkiyle yaşamış oluruz. Böyle bir çelişkiyle yaşamaya insanın kendisi bile güler. Kendimiz için merhametini beklediğimiz Rabbimizin yarattıklarına karşı biz de merhametli olmalıyız.

"Din gününün sahibi" olan Allah'ın Fatiha'da her gün namazlarda onlarca defa zikredilmesi, mümini yalan konuşmak seçeneğiyle karşılaştığında dehşete düşürmeye yeter. Bu müminin yalan söylemesi mümkün değildir çünkü ahiret gününde hesapları görecektir bir Allah'a iman etmektedir. Bu mümin zulmedemez, çalamaz, haksızlık edemez, yalancı şahit olamaz, hile yapamaz, işten kısamaz, eşini ezemez, çocuğunu ihmale tahammülü yoktur, dininin eriyişine seyirci kalamaz. İki dakika önce dört rekât namaz kılmış biri "din gününün sahibi" Allah'ı hatırlamış, hesap gününün Rabbini zihninden geçirmişse dosdoğru yaşamaya çalışması da kaçınılmazdır.

Fatiha suresi yalnızca bu bilinci, hesap gününde herkesin hesaba çekileceği bir zeminde bulunacağımız gerçeğini, canlı tutmaya bile yarasa insanın âlim olmasına gerek yoktur; kurtuluşu için bu yeterlidir. Kur'an'ın özeti ve akidemizin formülü olan, kulluğumuzun sembolü bu muhteşem sure, yıllardır okumakta olduğumuz ama farkına varmakta geciktiğimiz bir kaynaktır.

Müminler olarak bu nimetin öyle canlı biçimde farkında olmalıyız ki birbirimize "Fatiha okumuş ağzın sahibi" olmayı teminat diye gösterebilmeliyiz. Okuduğumuz Fatihaları ölümlerin rahmet vesilesi görmekten ziyade hayattayken imzamızın garantisi görmeliyiz. Patronuna yalakaılığı zihninden geçiren biri "*Yalnız sana kulluk eder, sadece senden yardım dileriz*" düsturuyla kendine çekidüzen vermeli ve Fatiha'nın yardımcılığıyla doğrulmalıdır.

Fatiha suresi ya hayatımızı şekillendirecektir ya da teravih kıldırırken onu bir nefeste okuyan imam arama sığılı, yaklaşımımız ve anlayışımızın basitliğıyle kalakalacağız. Birincisi Fatiha'yı hayat yoldaşı edinmektir, ikincisi ise hayata dâhil olamamış bir Fatiha tarafından şekillendirilen hayatın sonuçlarındandır.

Dolayısıyla meclislerimizde bir hafızın Kur'an okumasını dinlerken onun Fatiha'yı okuyup başka bir şey okumaması bize yetersiz gelmez; çünkü zaten çok muhteşem bir sureyi okumuştur. Bildiğimiz yeri okuması bir şey değıştirmez. Zira biliyor olsaydık Fatiha'yı dinlemek gözyaşlarıyla dinlememize yeter de artardı.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.